

Лекція 3. Над Віслою та Дніпром

Частина для вчителя

Вступ:

Річ Посполита, що повстала після об'єднання Польщі з Литвою, була великою державою і межувала з багатьма сусідами. Як держава вона була надзвичайно різноманітною. Тут можна було зустріти людей, які розмовляли близько 40 мовами та сповідували багато релігій. Вона була повна степів, лісів, боліт, гір, озер, великих річок та сільськогосподарських полів. Деякі частини були густо заселені, в інших легше було зустріти диких звірів, аніж людину. Країна мала переважно сільський характер, але існувало також достатньо заможних міст.

Зміст теми:

1. Сусіди Речі Посполитої
2. "Зерноховище Європи"
3. Краєвид Речі Посполитої
4. Приїжджі

Повний зміст теми [ТУТ \(ЛІНК\)](#).

Форма роботи: після вступної лекції, що пояснює устрій Речі Посполитої в XVI-XVII століттях, кожен етап буде опрацьовуватися за допомогою долученої спеціальної карти праці, яку буде під час заняття коментувати вчитель. Під час лекції учні ознайомляться з текстом джерел, іконографією, мапами та працюватимуть із завданнями на карті. Під кінець вчитель проведе підсумування заняття.

Заохочуємо до спільного розв'язання завдань. Карті не варто використовувати як спосіб оцінки знань. Карті роботи є двомовними і мають бути роздруковані для кожного учня окремо.

Роз'яснення та підказки до карти.

1. Відповіді ліворуч це: 5, 4, 6, 1, 2, 3

2. Потрібно звернути увагу на торгівлю збіжжям через Гданськ та виникаючу з того могутність цього міста, а також згадати про прибутки з соляних копалень Велички та Бохні. Обмеження чорноморської торгівлі були спричинені небезпечним татарським сусідством.
3. Відповіді: 1d, 2a, 3c, 4e, 5f, 6b. Для урізноманітнення завдання можна попросити учнів вирізати зображення та розкласти їх на сучасній мапі або причепити до таблиці на контур Речі Посполитої.
4. Зображення вміщують уявлення про: італійців, нідерландців, євреїв, татарів, шотландців та вірмен. Варто ознайомитися з уявленнями інших народів, що мешкали в Речі Посполитій та порівняти їх з типовими уявленнями наприклад польської шляхти чи запорозьких козаків:
<https://nplp.pl/wp-content/uploads/2015/07/Step.jpg>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Szlachta#/media/Plik:Ubior_Szlachty.jpg

Елементи основи навчальної програми

Річ Посполита Обох Народів та її сусіди в XVII столітті. Учень:

XI. 6. розпізнає характерні риси культури Бароко, посилаючись на приклади архітектури і мистецтва у власному регіоні.

Лекція 2. Над Віслою і над Дніпром *Частина для учня*

1. Сусіди Речі Посполитої

Річ Посполита була величезною державою, що простягалась на майже 1 млн квадратних кілометрів. Це стільки, скільки територія сучасних Литви, Польща та України разом взятих. Ми мали кількох сусідів, з якими нас поєднували союзи, торгівля та військові конфлікти.

1. Подивіться на мапу та допасуйте номери до записаних у

таблиці сусідів.

Габсбурзька монархія	Московське царство	Молдавське господарство	Швеція	Кримське ханство	Електорат Бранденбурга

Така кількість сусідів призводила до численних небезпек - важко було боронити кордони, особливо якщо на державу нападали з півночі, сходу та півдня.

2. “Зерносховище Європи”

Річ Посполита знаходилась також на перетині важливих торговельних шляхів та постачала значну кількість сировини. Вона була доволі важливим поставником дарів природи. Її також називали “зерносховищем Європи”, бо вона годувала держави Західної Європи. Ялинки з Литви чи Білорусі, використовувані для побудови кораблів, були настільки важливі, що їх назва в англійській до сьогодні звучить як “spruce” (тобто з Прус).

1. На мапі нижче ви можете побачити маршрут найважливіших торговельних шляхів - річкових сухопутних. Дайте відповідь на питання:

З якого міста Речі Посполитої збіжжя висилалось на Захід Європи?	
Чим ще торгували?	
Де знаходились копальні, що поставляли товар на шлях, позначений білим?	
Як вважаєте, чому торговельні шляхи через Чорне море обирались рідко?	

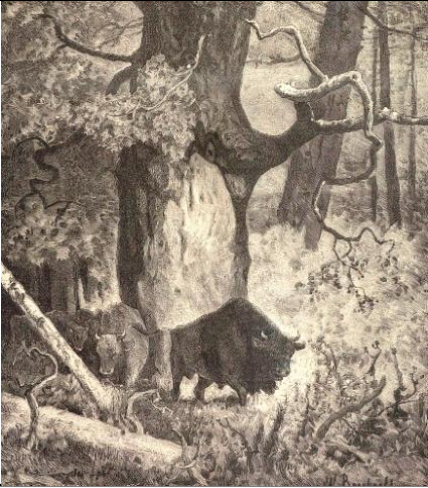

3. Краєвид Речі Посполитої

Окремі землі нашої держави сильно від себе відрізнялись. Тут були пущі, степи, гори, великі річки та озери. Люди молились різними мовами та ходили до різних святинь.

1. Впорядкуйте образи місцин, позначених на мапі.

a	b
c	

		d
	e	f

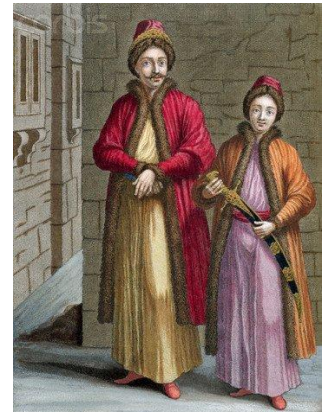

4. Приїжджі

У порівнянні з іншими європейськими державами того часу, Річ Посполиту можна назвати спокійною і толерантною державою. В ній оселилось багато переселенців з різних сторін світу: нідерландці, шотландці, італійці, німці, татари, євреї та вірмени. Вони були тут зокрема як найманці, купці, ремісники та фермери. Могли сповідувати свою релігію, здобувати визнання та навіть отримати шляхетський титул!

1. Спробуйте встановити походження цих приїжджих.

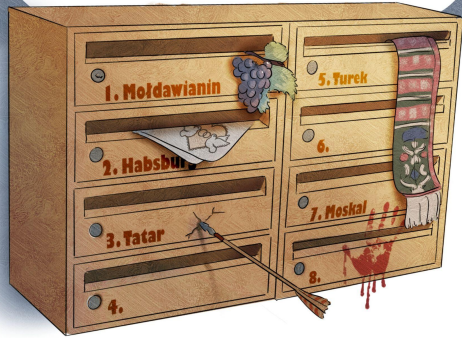
Скористайтеся з переліку виписаних вище народностей.

Ілюстрації до теми:

Сусіди Речі Посполитої

Ці з першої квартири роблять добрі вина. З цими з другого маємо товариські та родинні стосунки. На сусідів з третьої треба зважати. Люблять забігти на хвилинку і щось собі "позичити". Ці з п'ятої дають найкращі дари. А сусіди з сьомої хочуть нас виселити!

Тим часом на білоруських землях

Боплан про бабаків

Можна було б сказати, що серед бабаків є раби, бо ті, котрі ледачі, примушують рабів лягати на спину, кладуть їм на живіт великий жемут сухої трави, яку бабак тримає, обнявши лапками. Потім інші бабаки тягнуть його за хвіст аж до входу в нору, використовуючи цю тваринку ніби санчата, а звідти примушують розносити траву по тайниках.

Себастьян Кленович про Русь

Немає красивішої, ніж Роксоланія!

Хто це така?!

